

ODABRANI POKAZATELJI I ODREDNICE ZDRAVLJA

Usporedba urbanih i ruralnih sredina

Irena Stipešević Rakamarić, dr. med.
spec. javnog zdravstva
ZZJZ Varaždinske županije

u susret SVJETSKOM DANU ZDRAVLJA , 7.travnja 2010.

U susret Svjetskom danu zdravlja

- Svake godine **07. travnja**
- Ove godine je moto :
“Zdravlje u gradovima je bitno – 1000
gradova je 1000 života”
- Cilj je krenuti pozornost na brojne izazove s kojima se suočavaju brzo rastući gradovi u očuvanju zdravlja – svijet se urbanizira

Svjetski trend – urbanizacija stanovništva

- Rapidni porast broja stanovništva u velikim gradovima bit će u 21. st. među vodećim javnozdravstvenim izazovima
- Trenutno više od polovine svjetskog st. živi u velikim gradovima
- Procjena: do 2030. g. 6 od 10 st. svijeta će živjeti u velikim gradovima, a do 2050. 7 od 10.
- U mnogim gradovima svijeta tempo infrastrukturnog razvoja ne može pratiti tempo porasta stanovništva, pa tako niti odgovoriti na njegove rastuće potrebe

Javnozdravstveni izazovi brzorastućih gradova

- Porast nejednakosti u zdravlju (“equity”)
- Pojačano društveno raslojavanje – razlika bogati/siromašni
- > milijarde st. Ili 1/3 gradskog stanovništva živi u siromašnim predgrađima na rubu egzistencije
- Porast nasilja
- Porast kroničnih masovnih bolesti (dijabetes, cirkulacijske b.)
- TBC, HIV/AIDS
- Mentalno zdravlje /duševne bolesti
- Ozljede u prometnim nezgodama

Stanovništvo Varaždinske županije (census 2001.)

GRADOVI	UŽE PODRUČJE GRADA	ŠIRE PODRUČJE GRADA
VARAŽDIN	41.434	49.075
IVANEC	5.434	14.434
LUDBREG	3.465	8.668
NOVI MAROF	1.981	13.857
LEPOGLAVA	4.084	8.718
VARAŽDINSKE TOPLICE	1.877	6.973
	58.275	101.725
OPĆINE		83.044

Što određuje “mjeru zdravlja”?

- ◉ **ZDRAVLJE (SZO)** = Fizičko, duševno i socijalno blagostanje, a ne puko odsustvo bolesti

Odrednice zdravlja:

1. Naslijeđe
2. Individualni životni stil i svjetonazor
3. Čimbenici socijalne sfere (zajednica, društvene odrednice)

Nejednakosti u zdravlju – nejednaka dostupnost

determinanta	GRAD	RURALNA SREDINA
Društveni, kulturni i sportsko-rekreativni i dr. sadržaji		
Kvalitetna zdravstvena skrb, osobito HMP		
Širi raspon zdravstvene skrbi na primarnoj razini		
Dostupnija SKZZ i stacionarna ZZ		
“Aktivan” javni prijevoz		
Organizirane službe za marginalne skupine stanovništva(stari, OSI, djeca, majke, ovisnici)		
Zdravstvena tehnologija		
Zaposlenje		
Dostupnost informacija		
Zdravstveno ispravna, raznovrsna, biološki i nutritivno vrijedna hrana (meso, mlijeko, voće, povrće, ..)	 	

Nejednakosti u zdravlju

determinanta	GRAD	RURALNA SREDINA
Okolišni čimbenici (zagađenost zraka, buka, prenapučenost životnog prostora...)		
Stres		
Fizička aktivnost i rekreacija	 	
Socioekonomski standard		
Epidemije zaraznih bolesti		
Masovne katastrofe i krizna stanja		
Ozljede u prometu	 	
sanitacija		
Promicanje zdravlja i zdravstvena prosvjećenost		
Obuhvat stanovništva preventivnim aktivnostima		

Temeljni ciljevi javnozdravstvene medicine

- Prakticiranjem populacijskog pristupa dati podatke o zdravstvenom stanju pučanstva te predlagati učinkovite mjere za unaprjeđenje zdravlja i produljenje kvalitetnog života
- Sudjelovati unutar zdravstvenog sektora kao i intersektorskom suradnjom u implementaciji programa zdravlja
- Promicanje zdravlja i zdravstveno prosvjećivanje
- Uobličavanje politike zdravlja - svaka odluka sagledana u kontekstu mogućeg utjecaja na zdravlje stanovništva

Što činimo u okviru javnog zdravlja?

EVALUACIJA

Sudjelovanje u
PROVEDBI
PROGRAMA

Predlaganje učinkovitih
PROGRAMA I PROJEKATA
na temelju JZ PRIORITETA

Ciljana obrada podataka –
POPULACIJSKA DIJAGNOZA -
“ŽUPANIJSKA SLIKA ZDRAVLJA”

PODACI – rutinska zdravstvena statistika –
LJETOPIS (kontinuirano svake godine)

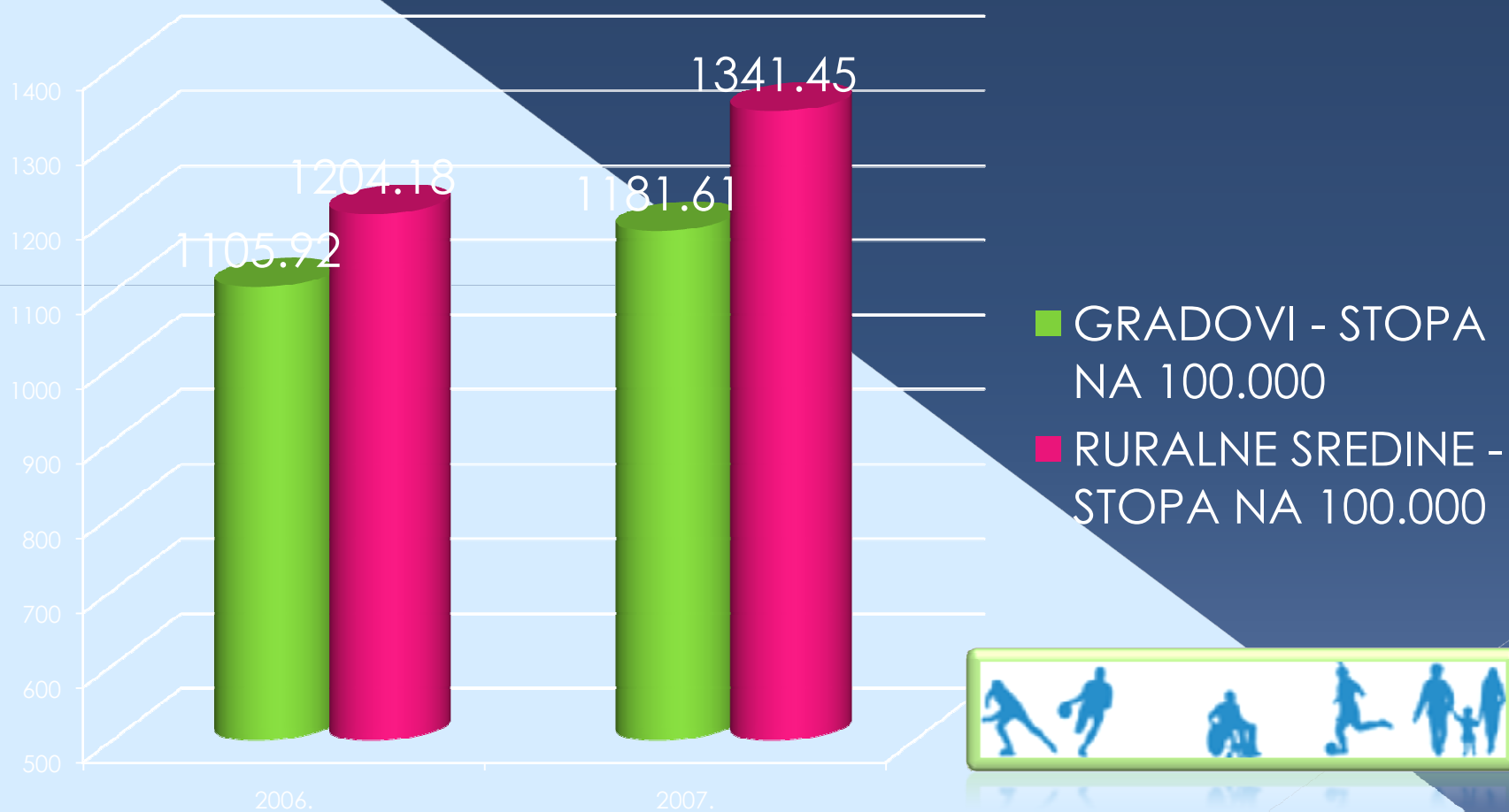
Prioriteti u idućem razdoblju

- Cirkulacijske bolesti - odnose preko $\frac{1}{2}$ uzroka prerane smrti
- Maligne novotvorine (rak)- odgovorne za daljnjih gotovo $\frac{1}{4}$ smrti
- Ozljede, bolesti probavnog s., bolesti resp. s, daljnjih $\frac{1}{4}$ uzroka smrti

Očekivano trajanje života i izgubljene godine života

- U RH je OTŽ prosjek 75 godina, za muškarce 72, žene 79 godina
- U Varaždinskoj županiji u 2007. godini izgubljeno je 6.362 godine “u gradu” i 6.271 godina “na selu”

Nejednakosti u zdravlju – grad i selo – opći mortalitet

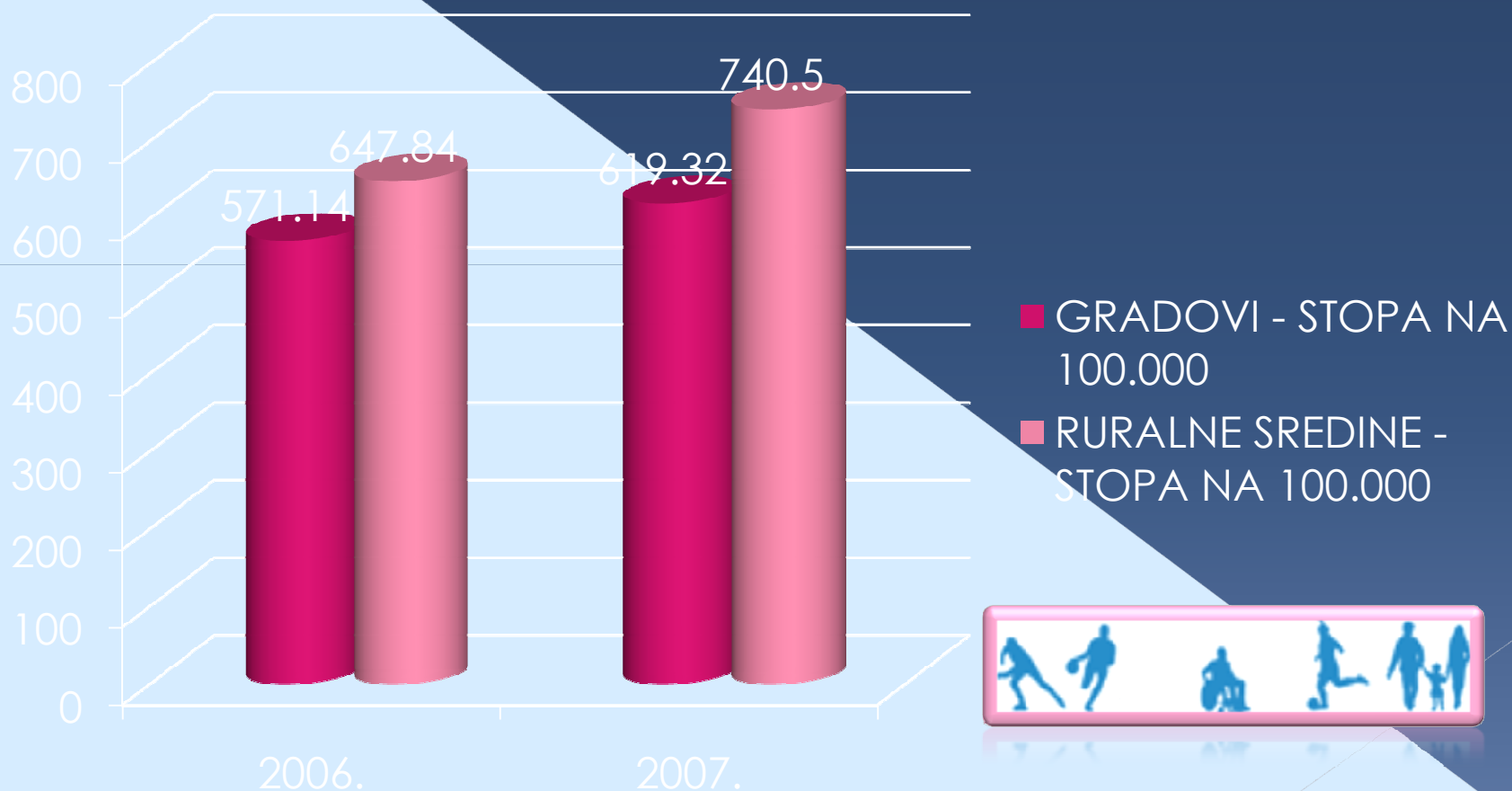

CIRKULACIJSKE BOLESTI

- Preko 80% svih smrti od KVB se događaju u zemljama niskog ili srednjeg socioekonomskog statusa

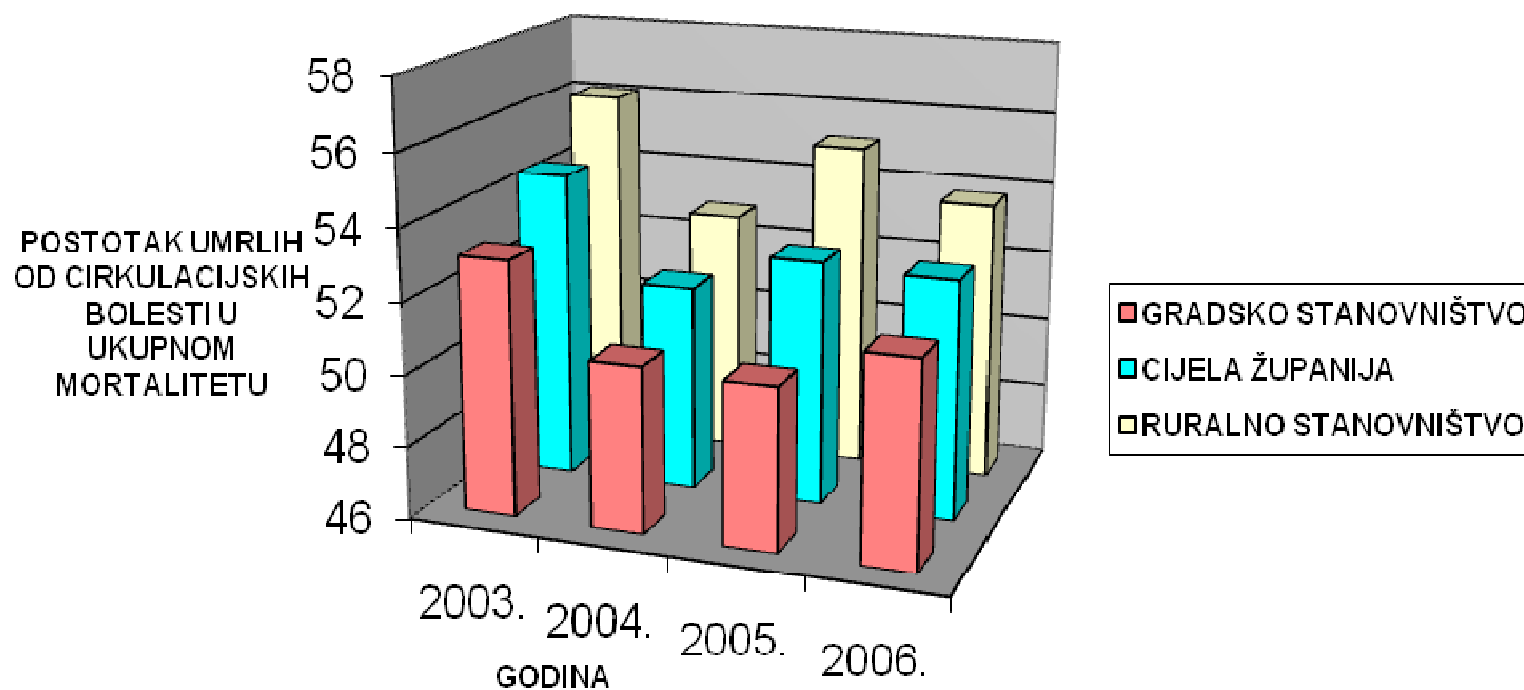

Nejednakosti u zdravlju – CIRKULACIJSKE BOLESTI – spec.mortalitet

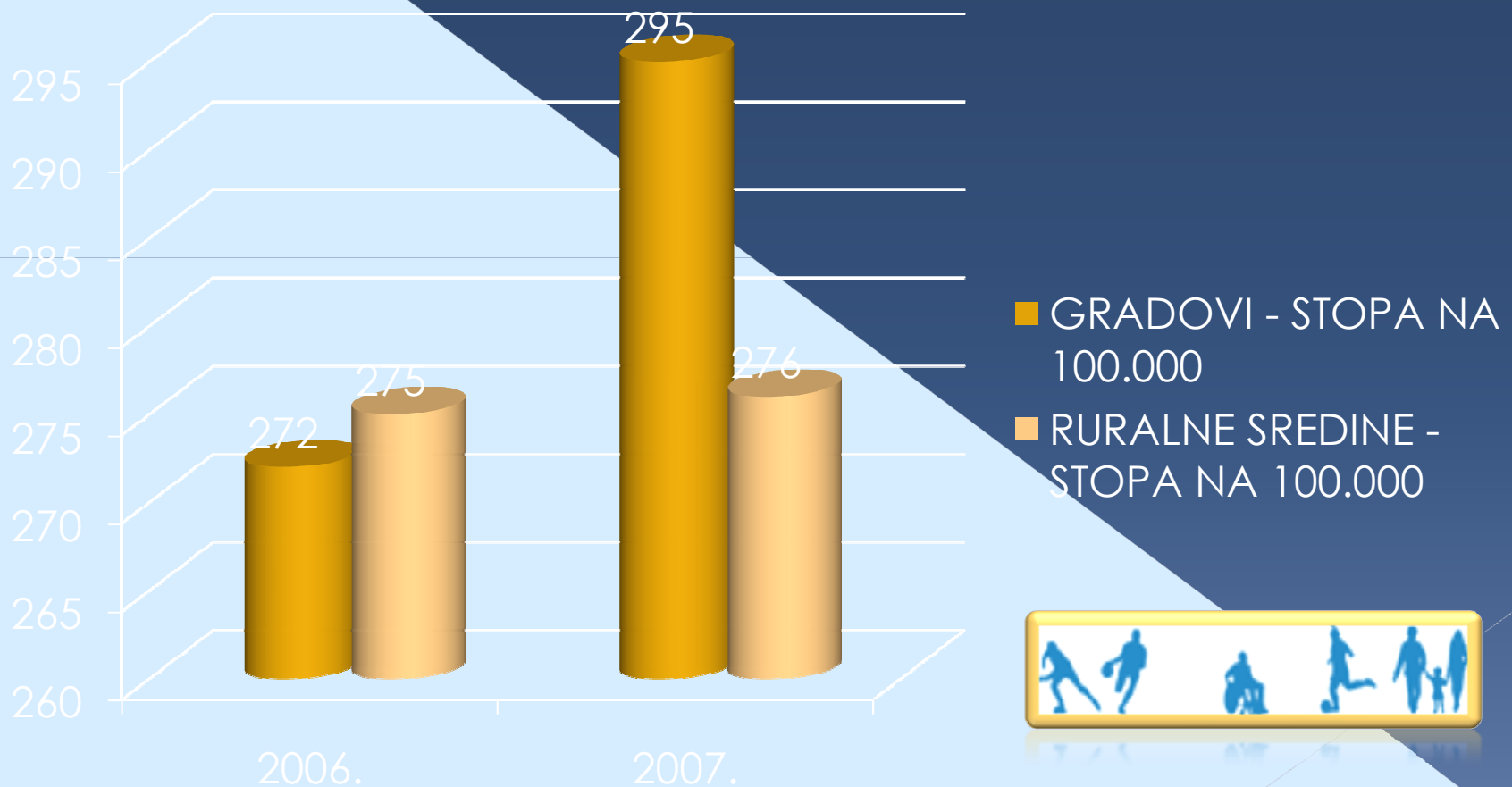
Nejednakosti u zdravlju – CIRKULACIJSKE BOLESTI

UDIO UMRLIH OD CIRKULACIJSKIH BOLESTI U UKUPNOM
MORTALITETU U POJEDINOJ GODINI
- USPOREDBA RURALNOG I GRADSKOG STANOVNIŠTVA

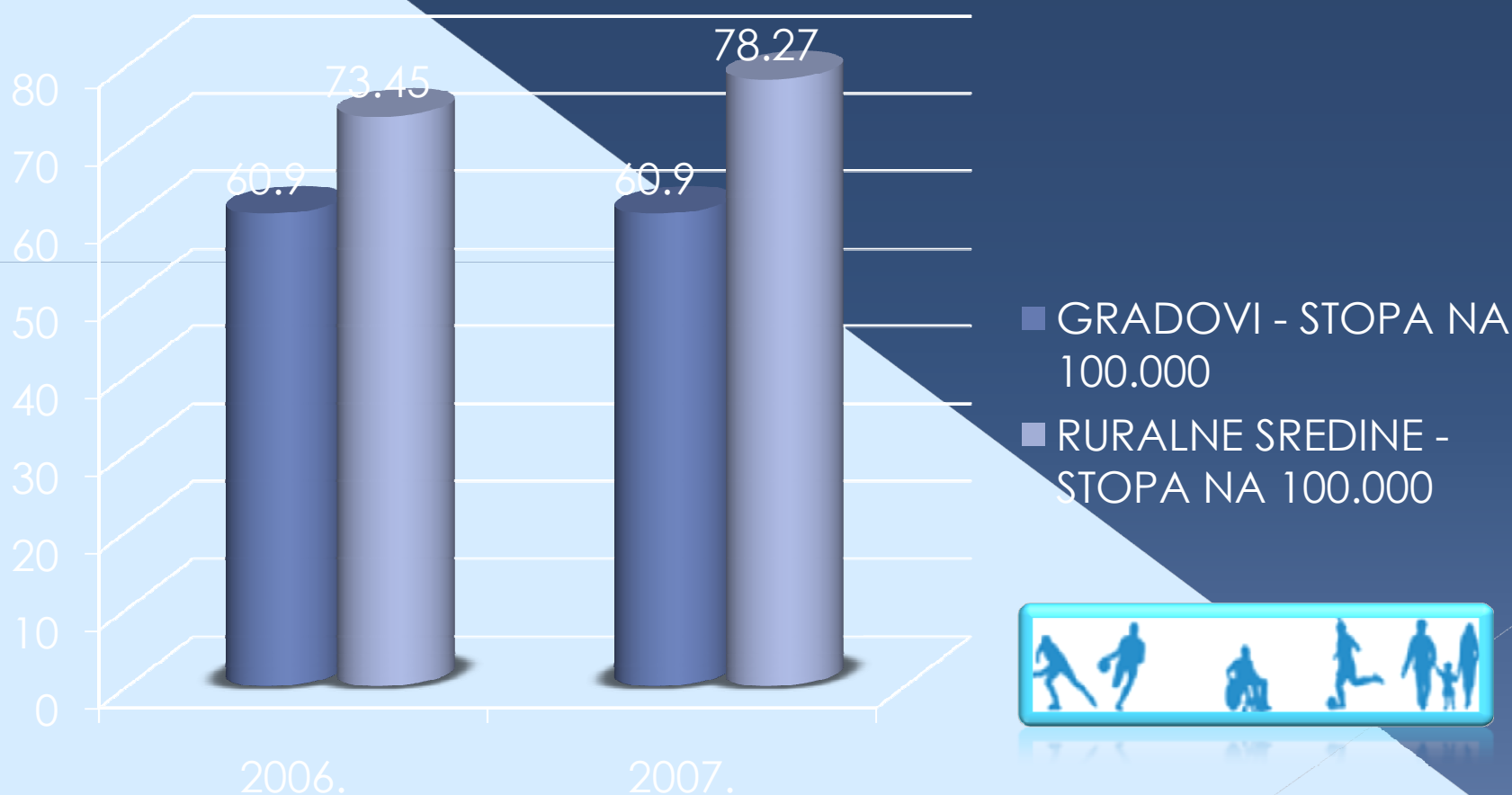

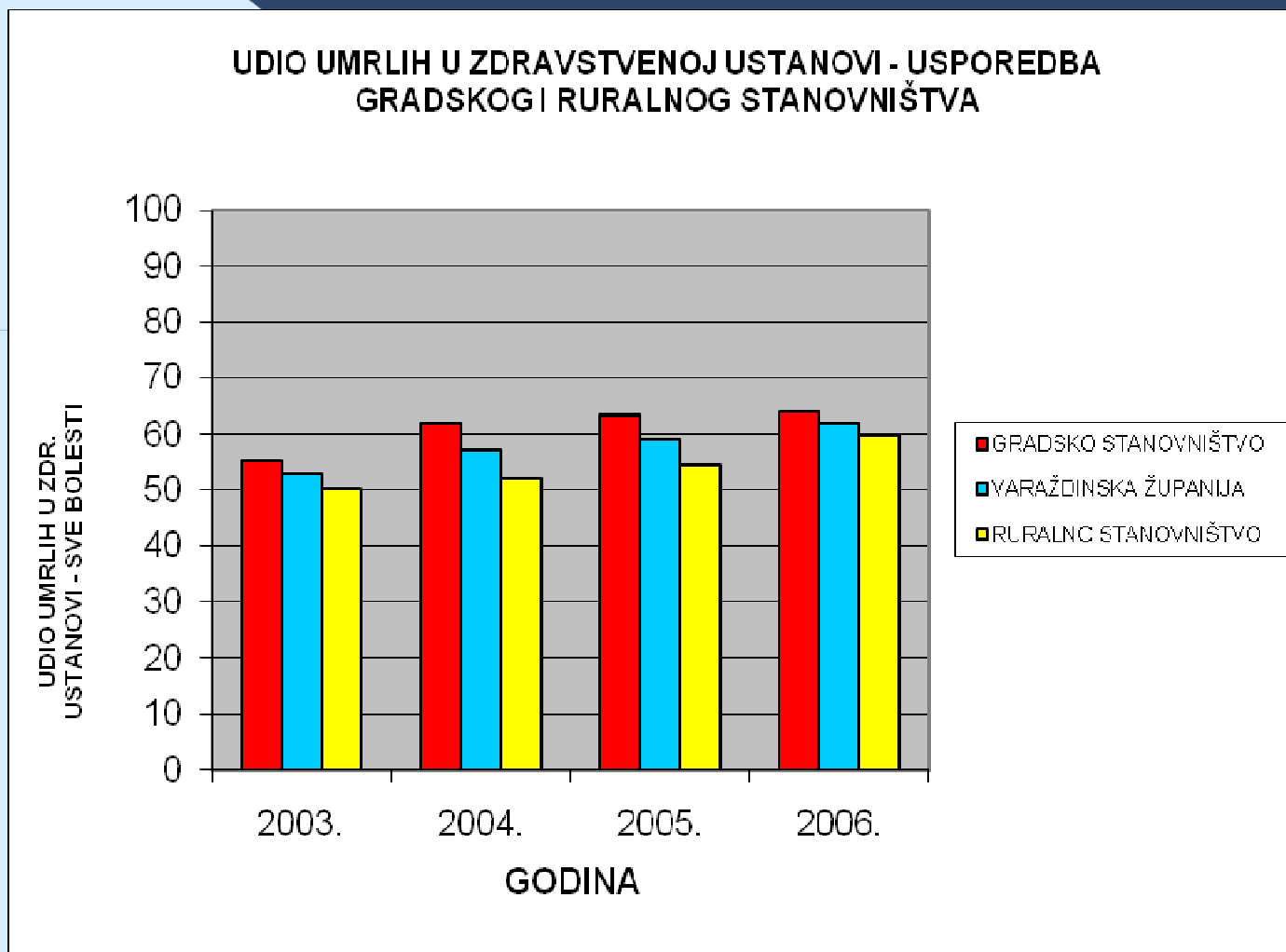
Nejednakosti u zdravlju – MALIGNNE NOVOTVORINE – spec. mortalitet

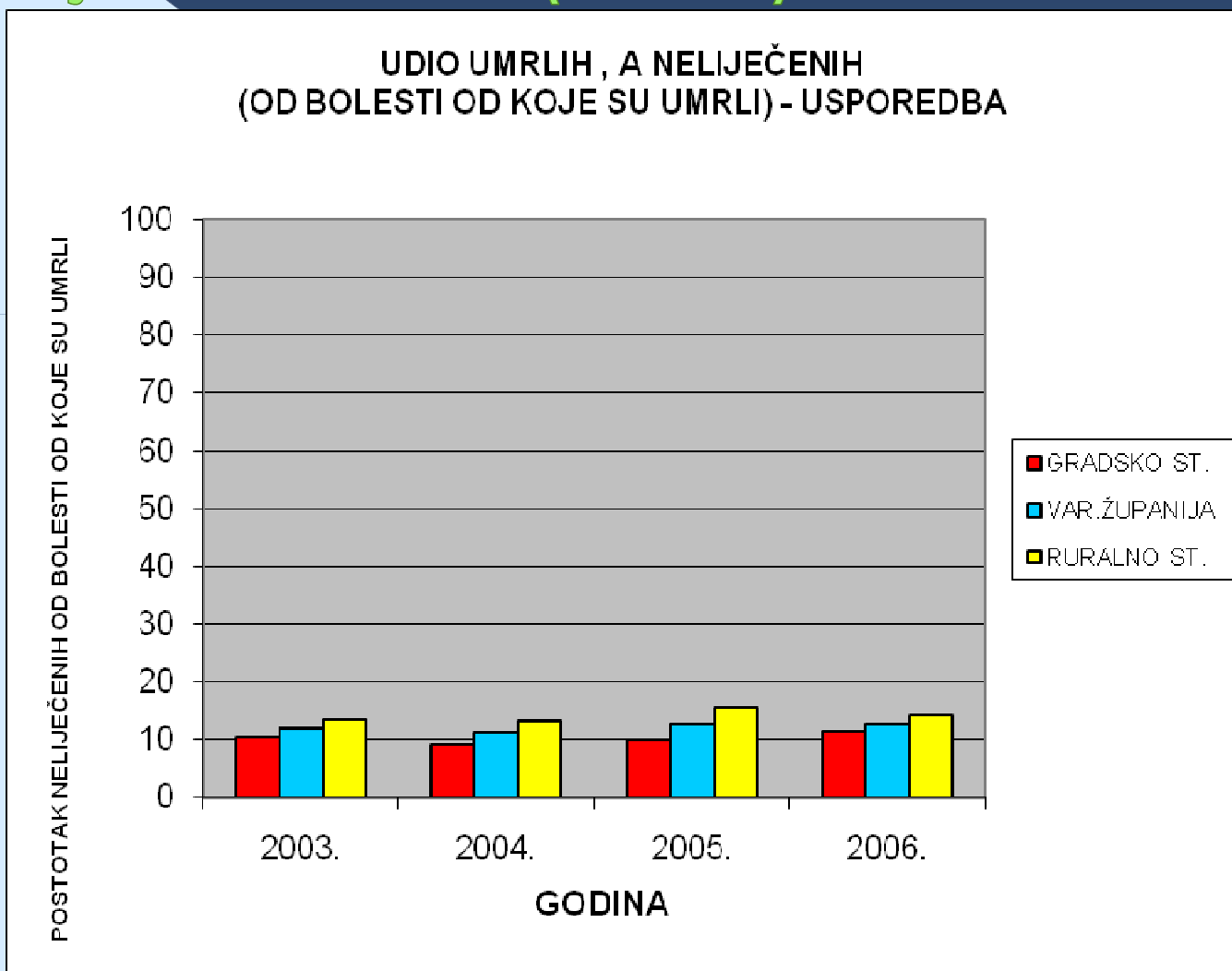
Nejednakosti u zdravlju – OZLJEDE – spec. mortalitet

Nejednakosti u zdravlju – umrli u zdravstvenoj ustanovi

Nejednakosti u zdravlju – prethodno neliječeni od bolesti od koje su umrli (udio)

Što činimo?

- Podloga za izradu nove Slike zdravlja Varaždinske županije
- Sudjelovanje u radu županijskog Savjeta za zdravlje (uobličavanje JZ politike)
- Provedba mjera ZZ sukladno Zakonu
- Mjere ZZ prema osjetljivim populacijskim grupama (djeca i mladež, ovisnici, stari, rizične skupine)
- Provedba nacionalnih programa prevencije raka dojke i raka debelog crijeva

Hvala na pozornosti!

Irena Stipešević Rakamarić, dr. med.,
spec. javnog zdravstva

Tel: 042/653 144

Fax: 042/653 147

javno-zdravstvo@zzjzzv.hr